POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

VEČERNIK

Leto XIII. Štev. 199 | TELEFON UREDNIŠTVA: 25—67 UPRAVE: 25—67 in 28—67 POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3. tel. 280 POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409 | Maribor, petek 1. septembra 1939 | NAROČNINA NA MESEC Prejeman v upravi ali po pošti 14 din, dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din | Cena din 1·—

Hitler v Rajhstagu: Gdansk priključen

Nemci so davi prekoračili poljsko mejo

Nemške predloge je Poljska odklonila — Hitlerjevo povelje vojski — Forsterjev državni udar v Gdansku — Nenadno sklicanje Rajhstaga v Berlinu: Danes dopoldne ob 11. uri je Hitler naznanil priključitev Gdanska k Nemčiji

MARIBOR, 1. sept. **DOGODKI ZADNJIH DNI SE VRTIJO Z BLISKOVITO NAGLICO. V TOREK JE »VEČERNIK« POROČAL, DA BO V PRIMERU NEGATIVNEGA ODGOVORA KANCELARJA HITLERJA NA ANGLEŠKO NOTO ANGLIJA SKLENILA MOBILIZACIJO. TO SE JE ZGODILO VČERAJ POPOLDNE. OD TEDAJ PA SO SE ZAČELI DOGODKI MENJATI VSAKO URO IN DOSEGLI V DANAŠNJIH JUTRANJIH URAH DRAMATIČNI VIŠEK. SINOČI OKOLI DEVETIH SE JE IZVEDELO, DA JE RUSKI VRHOVNI SVET RATIFICIRAL RUSKO-NEMŠKI NENAPADALNI PAKT. KMALU NATO JE IZŠLO PO NEMŠKEM RADIU URADNO SPOROČILO O NEMŠKIH PREDLOGIH POLJSKI V OBLIKI 16 TOČK. TI PREDLOGI SO BILI ZA POLJSKO NESPREJEMLJIVI; DA JIH NI SPREJELA, UGOTAVLJAJO URADNO TUDI Z NEMŠKE STRANI. DAVI OB 5.40 PA JE IZŠEL HITLERJEV PROGLAS NA NEMŠKO VOJSKO, PROGLAS, KI POMENI, DA NEMŠKO-POLJSKEGA SPORA NI VEČ MOGOČE REŠITI NA MIREN NAČIN, TEMVEČ OSTANE LE ŠE VOJNA KOT IZHOD. V PRVIH DOPOLDANSKIH URAH JE GDANSKI GAULAJTER FORSTER PROGLASIL PRIKLJUČITEV GDANSKA, NEMCI SO IZDALI SVARILO VSEM LETALOM, NAJ NE LETAJO NAD »VOJNIM OZEMLJEM« TER POZIV LADJAM, NAJ SE UMAKNEJO IZ SREDNJEGA DELA BALTIKA. OB DESETIH SE JE SESTAL NEMŠKI RAJHSTAG NA IZREDNO SEJO. KANCLER HITLER JE NA SEJI PROGLASIL PRIKLJUČITEV GDANSKA NEMČIJI TER FORSTERJEVO UREDBO UZAKONIL. MEDTEM PA SO SE NA MEJI ŽE ZAČELE SOVRAŽNOSTI. NEMŠKA LETALA SO BOMBARDIRALA POLJSKA MESTA, MED DRUGIMI TUDI KATOVICE IN KRAKOV. POLJAKI SO ODBILI NAPAD NA WESTERPLATTE. PO VSEJ POLJSKI JE STOPILO DAVI PROTILETALSKO TOPNIŠTVO V AKCIJO.**

BERLIN, 1. sept. Nemška diplomatska korespondenca je snoči ob 21., četrt ure po ratifikaciji nenapadalnega pakta v Moskvi, objavila komunike, **v katerem razvija ves dosedanji potek pogajanj med Nemčijo in Anglijo glede spora s Poljsko.** V Hitlerjevem predlogu, ki ga je nemški zunanji minister von Ribbentrop izročil angleškemu veleposlaniku v Berlinu, Hendersonu, je **Nemčija v 16. točkah stilizirala svoje zahteve, v katerih terja med drugim, da se svobodno mesto Gdansk nemudoma vrne k Nemčiji. V področju tako zvanega poljskega koridorja, Pomorjanskega, ki vodi med Nemčijo in Vzhodno Prusijo k morju, naj se izvede plebiscit, in sicer tako, da bodo imeli glasovalno pravico vsi Nemci, ki so bivali v koridorju 1. januarja 1918 in bili do istega dne tam rojeni. V enakem smislu bi glasovali Poljaki, Kašubi itd. Plebiscitno komisijo naj bi sestavljali zastopniki Italije, Rusije, Anglije in Francije. Področje Gdynje bi bilo izločeno iz plebiscita, njegove meje naj bi se še določile. Glasovanje naj bi se izvedlo šele po enem letu, da se medtem izvrše vse priprave. O pripadnosti ozemlja odloča večina glasov, dobljena pri glasovanju. V primeru, da bi plebiscit izpadel v prid Poljski, mora ta priznati Nemčiji eksteritorialno cono v Vzhodni Prusiji, ki bi vsebovala od Bytova do Gdanska široko avtomobilsko cesto in štiritirno železnico. V primeru, da bi pri plebiscitu zmagali Nemci, se zagotovi Gdynji eksteritorialna zveza z zaledjem. Obe državi naj bi se sporazumeli glede svojih manjšin, razveljavili razlastitve in plačale prizadetim povzročeno škodo. Svojim manjšinam bi priznali vse pravice z obveznim sporazumom. V primeru, da obe državi pristaneta na gornji predlog, bosta takoj demobilizirali svoje vojske.**

Hitler:

Ob 5·45 so zagrmeli topovi

BERLIN, 1. sept. DNB. Ob desetih dopoldne se je zbral nemški državni zbor k izrednemu zasedanju. Dvorana v Krollovi operi je bila nabito polna. Diplomatske lože zasedene. Navzočih je bilo blizu 400 poslancev. Manjkalo je nekaj nad 100 poslancev, ki so že vpoklicani pod orožje. Zborovanje je otvoril maršal Göring, ki je takoj predal besede kancelarju Hitlerju.

Navdušeno pozdravljen je Hitler začel govor, v katerem je prikazal potek spora in odklonilno stališče Varšave. Vodja Rajha je poudaril, da je nadaljevanje takšnega stanja sploh nemogoče in se je odločil, dokončno rešiti problem vzhodno nemške meje na način, ki ga je stiliziral v znanem včerajšnjem predlogu. NEMČIJA SE JE ODLOČILA NA SILO ODGOVORITI S SILO, ZARADI TEGA SO ŽE DAVI OB 5.45 ZAGRMELI NEMŠKI TOPOVI. ODGOVOR, KI GA BODO PREJELI POLJAKI, BO NASPROTNIKA PRISILIL K POSLUŠNOSTI IN SPOŠTOVANJU. KOT VOJAK, KI PREVZEMA VRHOVNO ODGOVORNOST ZA VODSTVO DRŽAVE, PRIČAKUJEM BREZ IZJEME IZPOLNITEV DOLŽNOSTI OD VSAKEGA V TEM TRENUTKU. V PRIMERU, DA SE MENI KOT VOJAKU KAJ ČLOVEŠKEGA PRIMERI, DOLOČAM FELDMARŠALA GÖRINGA ZA SVOJEGA NASLEDNIKA. ČE SE ŠE TEMU KAJ PRIMERI, PREVZAME NJEGOV NAMESTNIK HESS VODSTVO DRŽAVE. MOJ NASLEDNIK MORA BITI ČASTI VREDEN MOŽ IZ VRST NARODNO-SOCIALISTIČNEGA GIBANJA.«

Minister dr. Frick je nato proglasil zakonski odlok zedinjenja svobodnega mesta Gdanska v nemško državo. Zakon je bil med velikim navdušenjem zbovalcev sprejet. Maršal Göring je z državno in narodno-socialistično himno zaključil zgodovinsko zasedanje Rajhstaga.

*

BERLIN, 1. sept. DNB. **Vrhovno poveljstvo nemške armade javlja, da so davi dobile nemške čete ukaz, prekoračiti nemško-poljsko mejo. Istočasno so startale nemške zračne eskadre bombnikov in odletele nad poljska vojaška oporišča. Nemške vojne ladje so prevzele v zaščito plovbo po Baltiku.**

VARŠAVA, 1. sept. PAT. **Tukajšnji krogi smatrajo, da pomeni jutranji Hitlerjev protest vojno napoved proti Poljski.**

LONDON, 1. sept. Nemška uradna agencija je objavila vest o napadu oboroženih Poljakov na nemško radijsko postajo v Gleiwitzu. Tam so Poljaki vdrli v studio in prečitali proglas v poljščini in nemščini. Ko je prišla policija, je **začelo streljanje, več ljudi je bilo mrtvih. Poljska uradna agencija pa pravi, da je vse skupaj izmišljotina.**

VARŠAVA, 1. sept. PAT. **Nemci so že začeli z vojnimi operacijami proti Poljski. Davi je nemška vojska na različnih mestih prekoračila poljsko mejo. Navsezgodaj so Nemci napadli poljsko vojaško bazo v Gdanskem, Westerplatte. Napad je bil odbit. Že v teku noči so nemška letala začela bombardirati poljska mesta. Na Gdynjo so bile vržene tri bombe, ki pa so padle v morje. V Plocku je bila ubita neka ženska od letalske bombe. Bombardirano je bilo tudi Čenstohovo, slavna poljska božja pot. Tam je bila ubita ena ženska in en otrok. Nemška letala bombardirajo Krakov, Hojnice, Čenstohovo, Grodno in Katovice. Nemci so začeli z napadom takoj potem, ko je poljski veleposlanik v Berlinu predal nemški vladi noto, v kateri izjavlja poljska vlada, da ne pristane na nemške predloge. Poljska se je odločila na obrambo. Opaziti je redno vojaško akcijo proti Krakovu in Čenstohovu.**

BERLIN, 1. sept. **Nemška vlada je izdala prepoved nemškim ladjam, da pljujejo v bližini Gdanska. Iz srednjega Baltika se morajo umakniti na vzhod ali pa na zahod.**

Hitlerjevo povelje vojski

BERLIN, 1. sept. DNB. Davi ob 5.15 je vodja Rajha z datumom od 1. septembra 1939 naslovil na vojsko naslednje dnevno povelje: **»POLJSKA DRŽAVA JE ODBILA MIROLJUBNO UREDITEV SOSEDNIH ODNOŠAJEV, ZA KATERE SEM SE JAZ PRIZADEVAL. NAMESTO TEGA SE JE ZATEKLA K OROŽJU. NEMCE NA POLJSKEM S KRVAVIM TERORJEM PREGANJAJO IZ NJIHOVIH OGNJIŠČ. CEL NIZ IZZIVANJ NA MEJAH, KI JIH VELIKA SILA NE MORE TRPETI, DOKAZUJE, DA POLJAKI NE SPOŠTUJEJO VEČ NEMŠKE MEJE. DA NAPRAVIM TEMU BLAZNEMU POSTOPANJU KONEC, MI NE PREOSTAJA DRUGO, KAKOR DA SILO ZBIJEM S SILO. NEMŠKA OBRAMBNA SILA BO VODILA S ČVRSTO ODLOČNOSTJO BORBO ZA ČAST IN ŽIVLJENJSKE PRAVICE PONOVNO VSTALEGA NEMŠKEGA NARODA. PRIČAKUJEM, DA BO VSAK VOJAK, SVEST SI VELIKE TRADICIJE VEČNO NEMŠKEGA VOJEVANJA DO POSLEDNJEGA DIHA IZVRŠIL SVOJO DOLŽNOST. OSTANITE VSELEJ IN V VSEH POLOŽAJIH V ZAVESTI, DA STE PREDSTAVNIKI NARODNO SOCIALISTIČNE VELIKE NEMČIJE. ŽIVEL NAŠ NAROD IN NAŠ RAJH.«**

Velik odmev po vsem svetu

VARŠAVA, GDINJA, 1. sept. PAT. **Neko nemško letalo je znova letelo nad poljskim primorjem v višini do 2000 metrov. Ko je poljsko protiletalsko topništvo izstrelilo salvo v opozorilo, se je letalo oddaljilo proti severovzhodu. Na isti način je bilo zavrnjeno tudi drugo letalo.**

GDINJA, 1. sept. PAT. **Danes okoli 8. ure je letelo neko nemško letalo ponovno nad zalivom pri Gdynji. Poljsko protiletalsko topništvo ga je sprejelo z ognjem.**

VARŠAVA, 1. sept. PAT. **Zjutraj okoli 3. ure so začeli Nemci streljati na poljsko obmejno postajo Dobrzec. Napadalci so izstrelili na poljsko ozemlje 8 salv iz težkih strojnic. Poljski graničarji so na streljanje odgovorili.**

MOBILIZACIJA V ANGLIJI

LONDON, 1. sept. **Iz predsedništva vlade je bilo izdano obvestilo o včerajšnjem ukazu o mobilizaciji mornarice, vojske in letalstva. Admiraliteta je pozvala vse moške, ki imajo mornariške izkaznice od B do D, da se takoj javijo na svojih ladjah.**

LONDON, 1. sept. Reuter. **Dopoldne se je sešel angleški kabinet na konferenco, na kateri bo proučil najnovejši mednarodni položaj.**

VAŽNI POSVETI V PARIZU

PARIZ, 1. sept. **Ob 18. je bila v Elizejski palači važna seja ministrskega sveta pod predsedstvom Lebruna. Daladier in zunanji minister Bonnet sta poročala o resnem zunanjepolitičnem položaju. Soglasno je bilo nato sklenjeno, da Francija, obveščena o vseh zadnjih dogodkih, ostane pri dosedanjih obvezah in sklepih.**

3 MILIJONE LJUDI IZ LONDONA

LONDON, 1. sept. **Skupaj bo iz Londona evakuirano okoli 3 milijonov ljudi. Tudi iz bolnišnic so že začeli odvažati bolnike na različne kraje Anglije. Šolske otroke so začeli evakuirati davi in jih bodo odvažali v notranjost štiri dni.**

IZREDNI ANGLEŠKI UKREPI

LONDON, 1. sept. **Prepovedano je letenje z letali nad vzhodno Anglijo. Kupovati se ne sme več živil kakor za en teden. Živeža ima Anglija dovolj, vendar hoče preprečiti naval. Včeraj zvečer so prekinili ves privatni telefonski promet s celino. Tudi telegrami so cenzurirani. Anglija je kupila v Kanadi 5 milijonov bušlov žita, na Danskem pa 24.000 ton slanine in gnjati. Člani londonske borze so obveščeni, da bodo po radiu sklicani, kadar bo spet borza poslovala.**

DVE ITALIJANSKI VOJSKI

RIM, 1. sept. **S posebnim dekretom je bil za vrhovnega poveljnika prve italijanske vojske postavljen prestolonaslednik Umberto, svetovalca sta mu armijska generala Marinetti in Grossi. Drugi vojski načeljuje maršal Graziani s svetovalcema, armijskima generaloma Ambrosijem in Basticom. Mobilizacija italijanske vojske je v glavnem izvedena, do 3. septembra bo popolna. Proti špekulantom so bili izdani zelo ostri ukrepi.**

VPRAŠANJE ENE URE...

RIM, 1. sept. Havas. V »Telegraphu«, listu zunanjega ministra grofa Ciana, je Giovanni Ansaldo izrazil mnenje, da »**se lahko še kaj reši, če se bo naglo postopalo.** Dokler ne grme topovi, še ni vsaka nada izgubljena. Toda, ni več časa za izgubljanje, **možnost rešitve miru je postala vprašanje ene same ure**«. Zunanjega ministra Ciana je nujno obiskal angleški veleposlanik v Rimu.

ŠE ENKRAT: SV. OČE

VATIKAN, 1. sept. Havas. **Državni tajnik Maglione se je dalje časa razgovarjal s papežem, nakar je nujno obiskal francoskega, italijanskega, angleškega, nemškega in poljskega poslanika pri sv. stolici in jim izročil spomenico papeža, ki si še enkrat prizadeva rešiti mir.**

ODMEVI NEMŠKE NOTE

BERLIN, 1. sept. Havas. **Nemčija je izročila prepis deklaracije poslanikom Francije, Anglije, Japonske, Italije in odpravniku poslov USA. Kopija deklaracije je bila predana poslanikom že v četrtek zvečer.**

AMSTERDAM, 1. sept. DNB. Meščanstvo, ki je bilo na 59. rojstni dan kraljice Viljemine v velikem številu zbrano na ulicah, je izvedelo za nemške predloge iz jutranje izdaje »Handelsblada«. Vest je sprožila **ogromno zanimanje. Ljudje so menili, da so nemški predlogi pretirani.**

LONDON, 1. sept. Diplomatski dopisnik Reuterja ugotavlja, da nemški predlogi, objavljeni snoči, ne predstavljajo odgovor na angleške predloge. Anglija želi, da se nesporazumi odstranijo s pomočjo njenih predlogov o neposrednem posvetovanju med Nemčijo in Poljsko. Ti predlogi so bili prečitani angleškemu veleposlaniku v noči na 30. avg., toda poljskega delegata, ki bi imel istočasno dospeti v Berlin, ni bilo.

WASHINGTON, 1. sept. Havas. Ameriški večerni listi še nimajo komentarjev k nemškim 16. točkam, objavljenim Poljski. Listi zatrjujejo, da **je težko verjetno, da bi Poljska mogla takšne pogoje sprejeti.**

Izjava prezidenta Moscickega

VARŠAVA, 1. sept. **Predsednik poljske republike Ignac Moscicki je izdal proglas na narod. V proglasu je rečeno, da bo Bog in zgodovina sodila o sedanjih dogodkih. Poljski narod bo branil svojo domovino in čast, kar se mu bo z božjo pomočjo tudi posrečilo. V proglasu je rečeno, da so Nemci davi prekoračili poljsko mejo.**

Forsterjev udar v Gdansku

GDANSK, 1. sept. Gaulajter Forster je danes naslovil na Hitlerja naslednjo brzojavko:

»**Davi sem izdal naslednji državni zakon: 1. Ustava svobodnega mesta Gdanska je prenehala obstajati. 2. Zakonodajna in izvršna oblast je prešla na državnega poglavarja. 3. Gdansk s svojim ozemljem je sestavni del Velike Nemčije. Do odredbe novih nemških zakonov po Hitlerju ostanejo vsi zakoni razen ustave, še nadalje v veljavi.**

Prebivalstvu mesta je Forster izdal proglas, v katerem naglaša, da je Gdansk po 20. letih spet zedinjen z Nemčijo. Po mestu vise zastave s kljukastim križem.

HITLER FORSTERJU

BERLIN, 1. sept. **Kancler Hitler je telegrafično odgovoril Forsterju. Izraža svoje veselje ter zahvalnost nemškega naroda, da se je Gdansk priključil Nemčiji. Objavlja, da je že uzakonil gaulajterjevo uredbo ter jo v Nemčij proklamiral. Telegram tudi postavlja Forsterja za šefa civilne administracije.**

PREPOVED LETANJA

BERLIN, 1. sept. DNB. **Nemčija je izdala najstrožje naredbe, ki prepovedujejo vsak polet domačih in tujih letal nad njenim ozemljem. Naredba ne velja za letala, ki so v službi nemške oborožene sile in za letala, ki lete po uradnih potrebah. Vsako drugo letalo se bo sestrelilo.**

Prva seja nove vlade

pod predsedstvom dr. Vl. Mačka

BEOGRAD, 1. sept. Včeraj se je z jutranjim vlakom vrnil v Beograd podpredsednik vlade dr. Vladimir Maček. Z njim je prispel tudi trgovinski minister dr. Ivo Andres. Seja je bila napovedana za 16. uro, zaradi bolezni ministrskega predsednika Cvetkovića je bila preložena na 19. uro. Dr. Maček je obiskal Cvetkovića na stanovanju in se z njim dalje časa razgovarjal. Predsednik vlade je naprosil dr. Mačka, naj zaradi njegove rahle obolelosti vodi sejo vlade. V finančnem ministrstvu je dr. Maček sprejel finančnega ministra dr. Šuteja, nato pa ameriškega poslanika, ki je dr. Mačku čestital k sklenjenemu sporazumu.

Po seji je dal minister dr. Mihajlo Konstantinović novinarjem naslednje sporočilo: »**Danes je bila od 19. do 22. seja ministrskega sveta. Ker predsednik vlade Cvetković nekaj dni zaradi bolezni ne sme zapustiti sobe, je vodil sejo dr. Maček. Na seji so bile rešene tekoče zadeve, med njimi tudi mere, ki jih je treba podvzeti zaradi izvedbe sporazuma.**« Kakor se izve, je ministrska seja razpravljala o **prenosu kompetenc s centralnih oblasti na banovino Hrvatsko in o bližnji amnestiji.**

Strašne gradbene katastofe

STOCKHOLM, 1. sept. **Švedi gradijo zadnje čase velike mostove in električne centrale na rekah. Pri gradnji mostu z velikim obokom v srednji Švedski, se je primerila grozna nesreča. Obok se je zrušil na delavce in jih 32 ubil, sedem pa težko ranil.**

BRUSELJ, 1. sept. **Ko je včeraj peljal neki lokalni vlak preko mostu blizu Liegea, je nenadoma eksplodiral dinamit, ki je bil položen pod most od belgijsk. vojaštva. Vlak, poln potnikov, sicer ni padel v reko, pri katastrofi je pa našlo smrt 12 ljudi, 60 potnikov je težko ranjenih.**

Sočasna ratifikacija v Berlinu in Moskvi

Molotov: Nemško-ruski nenapadalni pakt bo vojno znatno zmanjšal, kakor bi drugače bila, če bi sporazuma ne bilo

MOSKVA, 1. sept. Havas. **Snoči ob 20.45, malo preden je Nemčija predložila zahteve o priključitvi Gdanska k Nemčiji in o plebiscitu v koridorju, je ruski visoki svet soglasno ratificiral rusko-nemški nenapadalni pakt.** Takoj za tem je govoril komisar za zunanje zadeve **Molotov in kritiziral med drugim zadržanje Velike Britanije in Francije ob priliki pogajanj o paktu.** O nemško-ruskem nenapadalnem paktu je Molotov dejal, da je svetovnopolitičnega pomena. Zgodovina je pokazala, da so sovražnosti med Nemčijo in narodi, ki bivajo v SSSR, bile vedno na škodo ene kakor druge strani. **Pakt, sklenjen 24. avgusta, je napravil starim sovražnostim konec. Dve največji evropski državi sta se zedinili, da odstranita stare grožnje in živita mirno druga poleg druge. Nemško-ruski pakt bo eventualno vojno znatno zmanjšal, kakor bi drugače bila, če bi tega sporazuma ne bilo.**

BERLIN, 1. sept. DNB. **Istočasno kakor v Moskvi je nemška vlada ratificirala nenapadalni pakt z Rušijo.**

VRHOVNI ODBOR ŠPANIJE

MADRID, 1. sept. General Franco je ustanovil vrhovni državni odbor, ki bo koordiniral politične, vojaške in gospodarske moči Španije ter ji osigural svobodo akcije.

Zadnje poročilo iz Poljske

VARŠAVA, 1. sept. PAT. Prvi napadi **na poljsko ozemlje so se začeli v teku pretekle noči. Nemški zrakoplovi so začeli obmetavati z bombami Puk na poljskem Primorju v okolici Gdinje. Z napadom so skušali Nemci razdejati letališče. Vendar niso bombe napravile nikakšne škode. Prav tako brezuspešno je bil bombardiran Zukov na Pomorjanskem. Končno hoteli Nemci uničiti z letalskim napadom tovarno za letala v mestu Biala Podlaska. A tudi tu niso bombe zadele svojega cilja. Prav tako so bile vržene bombe na Gdinjo. Bombe so padle v morje .Nemško vojaštvo se giblje proti krajema Cjehanovu in Mlavu. Po teh vesteh je nemški napad na Poljsko gotovo že**

IZJAVA POSLANIKA LOTHIANA

WASHINGTON, 1. sept. Havas. Angleški poslanik lord Lothian je izjavil predstavnikom tiska, **da je angleški narod zedinjen.** Prav tako je lord izjavil, da je tudi gospodarska situacija povoljna. **Angleški narod želi, da bi vsak narod ljubil svoje lastno življenje.** Na koncu je lord izjavil, da ni prišel v USA v kakšni posebni misiji in s kakšno posebno nalogo.

NOVI GUVERNER KRALJA PETRA

BEOGRAD, 1. sept. **Za novega guvernerja Nj. Vel. kralja Petra je imenovan** armijski general Peter Kosić, **poveljnik mesta Beograda.**

ANGLIJA IN DANSKA

LONDON, 1. sept. Angleški poslanik v Kjevenhavnu je izjavil danskemu zunanjemu ministru, **da bo Anglija spoštovala dansko nevtralnost, če jo ne bo vpletla Nemčija v svoje vojno področje.** Anglija ne želi, da bi bila Danska zapletena v eventuelno vojno.

DELAVSTVO ZA FRANCIJO

TUNIS, 1. sept. Pristaniški delavci v Svaksu so se odrekli enodnevne mezde, kar znese 10.000 frankov, v dobro francoske obrambe. Podobno so napravili tudi pristaniški delavci v ostalih pristaniščih.

WEYGAND V EGIPTU

KAIRO, 1. sept. Sem je prispel general Weygand, ki mu je poverjena vojna misija na Bližnjem vzhodu. General Weygand bo imenovan v primeru vojne za komandanta zavezniških čet na Vzhodu.

KAIRO, 1. sept. Belgija je vpoklicala tretjo klaso rezervistov.

NEMCI ZAPUŠČAJO BOLGARIJO

SOFIJA, 1. sept. Reuter. Vsi nemški državljani so dobili poziv, da se vrnejo v Nemčijo.

AMERIČANI PA GRČIJO

ATENE, 1. sept. Dve sto ameriških državljanov se je vkrcalo na tovorni parnik in odplulo iz Pireja v Ameriko.

NOV DUH NA VZHODU

TOKIO, 1. sept. Havas. **Japonska agencija Domej je objavila, da je ministrski predsednik general Abe izjavil predstavnikom tiska, da bodo kmalu napravljeni koraki za »reguliranje kitajske afere«, posebno kar se tiče vojnih operacij in odnosov Japonske do kakšne tretje države. Dodal je, da bo treba na vzhodu Azije prej postaviti nov red.**

TOKIO, 1. sept. Predsednik vlade general Abe je izjavil, da bo od sedaj naprej antikominterni pakt veliko manj pomemben, če se bo sploh še obdržal.

Dr. Maček o položaju

Novinarjem je včeraj podpredsednik vlade dr. Maček dejal: »**V miru je treba počakati na razvoj evropskega položaja. Zavedati se je treba, da je krmilo države v rokah ljudi, ki so odločni pobornik miru in ki se ne bodo spuščali v nikake avanture. Storili bomo vse, da bomo ostali nevtralni in živeli bomo v upanju, da bo Bog vendar razsvetlil um odgovornih evropskih državnikov, da bo mir v Evropi rešen.**«

Mariborska napoved. Prevladovalo bo jasno in toplo vreme. Toplota se bo še malo dvignila. Včeraj je bila najvišja toplota 27.2, danes najnižja 12.3, opoldne pa 26.

Borza. Curih, 1. septembra. Devize: Beograd 10. Pariz 10.70. London 18.75, New York 445.

Novice

Načrtna in zadružna industrializacija

V zadnjem času so nastale v naši notranji politiki zelo važne spremembe. Vse izgleda, da se bliža čas, ko bodo tudi široke ljudske množice imele možnost vplivanja na splošno državno politiko in sledstveno tudi na državno gospodarsko politiko. Doslej so se široke mase bolj malo zanimale za gospodarsko politiko države in še posebno malo za njeno industrijsko politiko v veri, da je to stvar onih, ki imajo industrijska podjetja v svojih rokah. Ljudje se namreč še premalo zavedajo, da je dandanes proizvodnja industrijskih dobrin prav za prav vršenje gotove socialne funkcije, t. j. industrija ne proizvaja za sebe, temveč za družbo, torej vrši zanjo določeno delo ali funkcijo. Ker je obstanek in napredek družbe odvisen od tega dela, je jasno, da ima družba ne samo pravico, temveč celo dolžnost, paziti, da se vrši industrijska proizvodnja vedno v skladu s potrebami družbe kot celote. Če pa imajo v današnjem gospodarskem sistemu vršenje te socialne funkcije nekateri izbrani posamezniki (stvarno a ne pravno vzeto!) nekako v zakupu, s tem nikakor ni rečeno, da ne sme družba kontrolirati njihovega dela.

Industrija torej danes stvarno vrši — kakor tudi vsaka druga panoga narodnega gospodarstva — neko socialno funkcijo. Če pišemo o potrebi po načrtni industrializaciji naše države, mislimo pri tem predvsem sledeče: tudi doslej se je naša industrializacija vodila več ali manj po načrtu; kar hočemo doseči, pa je, da se izpremeni merilo, po katerem se načrt zasnuje. Doslej so bile merilo dividende, tantieme, profit itd., zahteva širokih ljudskih slojev pa je, da bodi merilo zadovoljitev potreb narodnih plasti v miru in v vojni. Na kratko: potegujemo se za načrt, kakršnega zahtevajo in potrebujejo ljudske množice.

Na vprašanje, da-li je načrtna industrializacija sploh mogoča in potrebna, odgovarjamo: Če hočemo, da bo industrijska proizvodnja v stanju vršiti svojo socialno funkcijo, t. j. zadovoljevati gotove potrebe družbe čimbolje, je nujno, da se smotrno uredi. Z drugimi besedami: če hočemo, da se bo industrijska proizvodnja ravnala po potrebah družbe, moramo najprej točno določiti te potrebe, določiti na kak način bi jih najracionalneje zadovoljili. Skratka: treba je napraviti natančen načrt, po katerem bomo gradili svojo industrijo. Pri tem pa moramo dodati: načrt v tem smislu bo mogoč samo tedaj, kadar bodo ljudske mase pridobile odločilen vpliv na državno gospodarsko politiko; brez pritiska od spodaj pa ga ne bomo nikoli dobili. Vsi dosedanji neuspehi v tem pravcu dokazujejo samo to, da so bili vsi načrti samo napačni, — ker so bili zgrajeni brez odločevanja ljudstva — nikakor pa ne nepotrebni.

Da pa more biti nov načrt industrializacije uspešen samo v sklopu načrtne ureditve vseh ostalih panog narodnega gospodarstva, je logično nujno in, mislim, da ni potrebno še posebej poudarjati.

Po vsem tem je tudi jasno, da načrtna industrializacija ne pomeni nikakega favoriziranja te gospodarske panoge, temveč baš obratno: točno določitev njene funkcije v gospodarskem življenju.

Tudi dilema načrtna ali zadružna industiralizacija se mi zdi nepravilna. Če je načrtna industrializacija v kapitalističnem gospodarskem sistemu mogoča, je v zadružnem in v socialističnem gospodarskem sistemu nujno potrebna, t. j. bistvena točka vsakega zadružništva oz. socializma. V vprašanje pa, ali naj bo naša industrija zgrajena na kapitalistični ali zadružni osnovi, se za sedaj ni oportuno spuščati. To bo odločila bodočnost. Takrat bo z razvojem industrije vzrasel tudi njen otrok-proletariat, ki bo imel največ moči, da pribori zmago naprednejši ideji. Za sedaj bi taka ureditev imela mnogo nasprotnikov in še več materialnih preprek, bitni interesi države pa zahtevajo, da že danes zgradimo močno industrijo in pustimo odločitev o zadružni industriji za mirnejšo dobo. **Ramuh.**

Strokovne organizaciie k položaju

Predsedstvo Strokovne komisije za Slovenijo, kot oblastni odbor U. R. S. S.-a se je posvetovalo o številnih predlogih glede zadržanja delavskih strokovnih organizacij v sedanjem položaju in sklenilo:

1. Na vprašanja glede sodelovanja v raznih socialnih ustanovah, smatra predsedstvo, da je svobodnim strokovnim organizacijam šele takrat mogoče sodelovati, ko bo v teh ustanovah upostavljeno legalno stanje v smislu določb zakona o zaščiti delavcev in drugih socialno političnih zakonov.

2. Zavedajoč se, da je uspešno delo za zaščito moralnih in materialnih interesov delavstva mogoče le ob popolni svobodi **tiska in svobodi zborovanja in udruževanja,** bo članstvo svobodnih delavskih organizacij podprlo z vsemi svojimi silami pokrete, ki bodo v to smer uravnali svoja prizadevanja.

3. Glede notranje ureditve države s posebnim ozirom na dravsko banovino smatrajo svobodne strokovne organizacije, da morejo njihovi člani sodelovati le v takih političnih gibanjih, ki bodo zahtevala tako samoupravo, oz. avtonomijo Slovenije, ki bo krepila socialne in gospodarske interese prebivalstva.

Priključene strokovne organizacije in njih podružnice naj podpro te zahteve po direktivah, ki jih sprejmejo od izvršnega odbora Strokovne komisije. — Predsedstvo Strokovne komisije za Slovenijo.

100 let v zakonskem jarmu

Sto let sta že poročena zakonca Franc in Katarina Jurić iz Dragoslavcev pri Varaždinu. Oba zakonca sta bila rojena 1820. leta ter sta se poročila stara 19 let. Oba zakonca, ki sta te dni praznovala na slovesen način stoletnico skupnega zakonskega življenja, sta še pri najboljših močeh. Mož še pridno vleče pipo, žena pa bere brez očal.

MURA ZAHTEVALA DVE ŽIVLJENJI

Na Sladkem vrhu sta se šla v Muro kopat 15-letni Rudolf Kavran in 43-letni Ivan Pivec. Nesreča pa je hotela, da sta oba zašla v močan tok, ki ju je potegnil s seboj. Ker nista bila dobra plavalca, sta oba utonila. Trupli utopljencev še niso našli.

DRZEN VLOM V STRAŽIŠČU

Ponoči so vlomili v Stražišču doslej še neugotovljeni roparji v stanovanje tovarniškega delavca Franca Lipuša, mu prebrskali vse stanovanje, odnesli obleko in perilo ter 12.700 din gotovine, tako da je Lipuš oškodovan za 16.000 din.

LJUDI STA SPRAVLJALA ČEZ MEJO

Guštanjski orožniki so zajeli 43-letnega brezposelnega Jožefa Čebularja, ki je hodil po Kozjaku in Pohorju ter nagovarjal ljudi, da bi odšli čez mejo. Za človeka, ki ga je spravil čez mejo, je zahteval 150 din. — Mežiški orožniki pa so zajeli 23-letnega Štefana Kralja, ki se je pečal s podobno obrtjo kakor Čebular. Nekaj lahkovernih ljudi je zvodnikoma nasedlo.

KMETSKI PRAZNIK V NOVEM MESTU

Novomeško Okrožje kmetskih fantov in deklet priredi v nedeljo 3. septembra veliki kmetski praznik. Kmetska mladina bo nastopila v sprevodu skozi mesto s kmetsko konjenico, kolesarji, kosci, grabljicami, malimi kosci in grabljicami, okrašenimi vozi in drugimi zanimivimi skupinami iz Bele Krajine. Ob 3. uri se vrši kmetsko mladinsko zborovanje, na katerem bodo govorili predstavniki kmetsko mladinskega gibanja in zastopniki sorodnih organizacij. Po zborovanju se prične tekma klepačev in teric, za katero vlada veliko zanimanje. Dolenjci! Udeležite se kmetskega praznika, na katerem bodo kmetski fantje in dekleta manifestirali za čast in pravico kmetskega dela!

o. **Slovenska srca** bodo govorila na velikem bojevniškem taboru, ki bo na Brezjah 3. septembra v ljubezni do njih, ki so izkrvaveli na bojnih poljanah pred 25 leti. Tudi Vaša dolžnost je, ako ljubite slovenski narod, da pridete!

m. **Vpisovanje otrok v mestna dnevna za-**

o. **V Beogradu** je položil g. Pipenbacher Dušan, sodnik okrajnega sodišča v Ormožu, izpit za rezervnega artilerijskega kapetana II. klase.

o. **Mestna godba v Laškem** priredi v nedeljo 3. t. m. veliko veselico na telovadišču Sokolskega društva. Dopoldne bo pred občinskim domom koncert ter pohod po mestnih ulicah.

o. **Proti toči so začeli streljati** na posestvu grofa D'Avernasa pod Sv. Križem. Ker so se stari načini obrambe pred točo obnesli, bo prebivalstvo tudi drugod ob meji uvedlo streljanje proti toči.

o. **Za 7000 din stavbenega lesa** je odprodal svojemu lastniku stavbeniku Čenčurju iz Ljubljane pri gradnji državne mlekarne v Čirčičah blizu Kranja zaposleni delavec Jože Š.

o. **Cenejši sladkor** bodo začele državne tvornice šele jutri dobavljati trgovcem. Tako, da ga bodo konzumenti dobili šele čez dober teden. Zato je verjetno, da trgovci ne bodo dotlej prodajali sladkorja po znižanih cenah.

o. **Pri otvoritvi ljubljanskega velesejma** bo zastopal Nj. Vel. kralja Petra II. podpolkovnik g. Janko Ahačič, velesejem pa bo otvoril častni predsednik kmetijski minister Branko Čubrilović. Na letošnji velesejmski razstavi bo vzbujala posebno pozornost velika kmetijska razstava Kmetijske zbornice.

o. **Ljubljanska primadona v filmu.** Iz Češke se je vrnila svoječasna primadona ljubljanske opere, sedaj članica beograjske opere Zdenka Zikova. Na Češkem se je zanimalo zanjo neko filmsko podjetje, ki je posnemalo na Češkem narodopisne običaje. Operna pevka je zapela ob tej prili nekaj arij iz Smetanove »Libuše«.

o. **Na seji je občina Spodnja Polskava-Pragersko** dalj časa razpravljala o graditvi javne občinske tehtnice, ki naj bi se gradila pred nakladalno rampo na Pragerskem.

o. **Zadnji obiralci hmelja se vračajo!** Že par dni je na pragerskem kolodvoru vse živahno. Iz vsakega vlaka, ki pripelje iz Celja v Pragersko, izstopi veliko število obiralcev hmelja, ki čakajo na vlak, da se odpeljejo domov. Včeraj jih je bilo manj, kar kaže, da se hmeljska sezona polagoma končava.

Celje

SMRTNA NESREČA.

50-letni Janez Baštevc iz Fajnskega pri Sv. Petru na Medvedovem selu se je mudil 29. avgusta zvečer pred gostilno Verk v Pristavi. Po cesti proti gostilni je privozil tovorni avto, last trgovca Vršca iz Podčetrtka. V tem trenutku je hotel Baštevc preko ceste na drugo stran, kjer so bili njegovi otroci. Avto ga je podrl. Baštevc je prišel pod avto in je dobil na glavi težke poškodbe, vsled katerih je v celjski bolnišnici umrl.

c. **Velik manifestacijski shod** v proslavo sklenjengea sporazuma bo v nedeljo 3. t. m. na Dečkovem trgu v Celju. Na shodu **govori** MR. g. Fedor Gradišnik.

c. **Glasbena Matica.** Vpisovanje novincev in starih gojencev v glasbeno šolo bo 2., 4. in 5. septembra t. l. v ravnateljstvu na Slomškovem trgu 10, vselej od 9. do 12. in popoldne od 3. do 5. Ne zamujajte terminskega roka. Podrobnosti so na lepakih in na oglasni tabli v zavodu.

c. **Opozorilo rezervnim oficirjem.** Mestno poglavarstvo v Celju javlja, da se naj vsi rezervni oficirji, ki se želijo udeležiti potovanja na proslavo rojstnega dne Nj. Vel. Petra II. in na Oplenac, obrnejo z nekolkovano vlogo na poveljstvo celjskega vojaškega okrožja zaradi objave za brezplačno vožnjo. V vlogi morajo poleg osebnih podatkov navesti tudi čin in postajo, s katere bodo potovali.

c. **Statistika tujcev.** Meseca avgusta je obiskalo Celje 1299 tujcev in sicer 1068 Jugoslovanov in 231 inozemcev.

c. **Statistika umrlih.** Meseca avgusta je v Celju umrlo skupaj 37 oseb, 11 v mestu in 26 v javni bolnišnici.

c. **Umrl je včeraj v Celju na Slomškovem trgu** 1 62-letni celjski advokat g. dr. Fric Zangger. Pokojnik je bil znana celjska osebnost. Mnogo se je udejstvoval kot pisatelj, znan pa je bil tudi kot odličen muzik. V narodnem oziru je bil zelo strpen, osebno zelo ljubezniv in koncilijanten. Bil je tudi častni kurator celjske evangeljske občine. Pogreb bo jutri popoldne ob 17. na mestnem pokopališču. N. v m. p.!

c. **Napad.** 27-letnega progovnega delavca Franca Dečmana od Sv. Petra pri Loki pri Zid, mostu je te dni napadel progovni delavec Alojz Palir. Udaril ga je s kolom po levi roki in mu jo zlomil v laktu. Poškodoval ga je tudi po glavi. Zdravi se v celjski bolnišnici.

c. **Proces Ilirske rudarske družbe** proti dr. Senčarju in tovarišem se je včeraj nadaljeval. Ves dan je potekel z zaslševanjem prič in izvedencev. Med drugimi so bile zaslišane priče stavbenik Glaser iz Maribora, bivša uradnika IRD Franc Langeršek in Franc Lakovšek iz Prevalj, sodni oficial Franc Ferjančič iz Prevalj, cenilni izvedenec Rudolf Pleiner, gozdar Thurnovih gozdov je razlagal, koliko je bilo gozdno posestvo vredno leta 1935 namreč 950.000 din in da danes, ko je vse posekano ne predstavlja nobene vrednosti. Danes se razprava ni vršila, nadaljevala pa se bo jutri v soboto.

c. **Z drevesa je padel** 18-letni delavec Franc Krampušek od Sv. Krištofa pri Laškem in se težko poškodoval po glavi.

Pri Skalni kleti bo v nedeljo ob 17. podzvezina prvenstvena tekma Atletik—Amater, Trbovlje.

Ptuj

p. **Zaradi izčrpanosti se je zvrnil s kolesa.** Včeraj večer so se vračali domov po breški cesti trije Haložani. Eden izmed kolesarjev, ki je bil ves izčrpan in onemogel, se je znenada zrušil s kolesa sredi ceste. Kot kako cunjo sta ga zvlekla kraj ceste. Šele ko so se naužili črnega trdega kruha, se napili vode in se dodobra odpočili, so mogli nadaljevati pot v revne Haloze. Omeniti je treba, da so bili popolnoma trezni.

p. **Strahovi preteklosti.** Te dni se je mudila v Ormožu neka ptujska gospa, kjer je imela opravka tudi na pošti. Zelo se je začudila, ka je zagledala tam na steklenih vratih neokusno strašilo iz preteklosti, namreč napis: K. u. k. Postamt. Dvajset let svobode bi pač zadostovalo, da se takšna strašila usmiljeno odstranijo.

p. **Ptujski park prihaja spet do veljave.** Odkar se vrača dijaška mladina s svojih počitniških odisejad po širnem svetu nazaj v mesto, je v parku spet živo. Včasih se vrši v parku tudi promenadni koncert, toda niti ta ne ublaži vročih debat, ki se sučejo okrog sedanje mednarodne napetosti in ki jih vodijo mladi ljudje s tako zagrizeno resnostjo, kakor da bi se v Ptuju odločala usoda velikih držav.

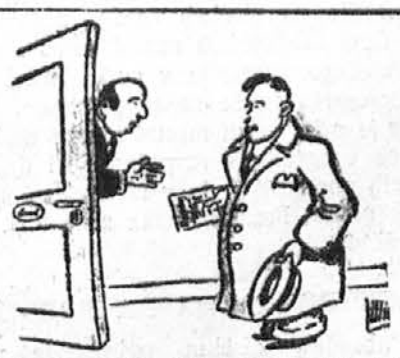

Zadrega naših dni, kadar pride račun:
— Dobro jutro!
— Dobro jutro! Jutri šele!
— Jutri šele? Pa zbogom!
— Zbogom!

Proslava kraljevega rojstnega dne

Celje, 1. septembra.

V sredo zvečer se je vršil v posvetovalnici mestnega poglavarstva pod predsedstvom župana dr. Voršiča ožji sestanek društev za določitev sporeda za proslavo kraljevega rojstnega dne.

Sklenjeno je bilo, da se kraljev rojstni dan proslavi po sledečem sporedu:

Zjutraj ob 8. bo v farni cerkvi slovesna služba božja, nato v starokatoliški kapeli, pravoslavni in evangeljski cerkvi. Po cerkvenih proslavah bo nekako okrog pol 10. defile vojaštva, nato pa proslava pred mestnim magistratom. Na sporedu je godba, govor g. župana in petje. Proslave se udeleže društva, šolska mladina, zastopniki uradov vojaških in civilnih ter ostalo občinstvo. Po proslavi bo promenadni koncert vojaške godbe, ki bo zjutraj priredila tudi budnico.

Zvečer 6. septembra bo velika baklada. Zbirališče za baklado bo na Dečkovem trgu. Baklada krene po Gosposki ulici, Glavnem trgu, Žerjavovi ulici po Trgu kralja Aleksandra v Aškerčevo ulico, nato po Mariborski cesti in Kralja Petra cesti skozi Prešernovo ulico na Dečkov trg, kjer bo razhod.

Za sodelovanje pri baklad so naprošene vse tri celjske godbe, to je vojaška, železničarska in delavska godba iz Pečovnika. Na Starem gradu se bo žgal kres z umetnim ognjem, na Miklavškem hribu se bo pri dopoldanski proslavi in večerni bakladi streljalo z možnarji. Pročelje mestnega poglavarstva bo razsvetljeno, isto tako je naprošeno prebivalstvo, da razsvetli zvečer med baklado okna svojih stanovanj, hišni posestniki pa naj že na predvečer razobesijo zastave. — Na predvečer priredi Sokol I. slavnostno akademijo v Mestnem gledališču, Fantovski odsek pa v dvorani Ljudske posojilnice.

Maribor

Mariborska mladina na Jadranu

Dom Jadranske Straže leži ob vznožju slikovite kraške pokrajine neposredno nad prijaznim romantičnim Bakarskim zalivom. Kjer stoji današnji Bakar, je bilo nekdaj rimsko mesto Vulcera. Mesto samo ima veliko pomorsko tradicijo in daje še dandanes najboljše kapetane naši in tujim trgovskim mornaricam.

V domu se je nastanilo nad sto dvajset otrok poleg uprave in nadzorstva. Sleherni kotiček je bil premišljeno izrabljen in prilagoden skupnosti. Ko smo se pripeljali v Bakar z jutranjim vlakom, nas je občinstvo z veseljem sprejelo. Trume otrok so se usule po stopničastih ulicah skozi mesto in prepevale vesele narodne pesmi. To pa niso bili samo Mariborčani, temveč tudi Ljubljančani, Kočevarji in otroci revnih družin iz najbolj oddaljenih obmejnih krajev. V domu smo jih vzporedili v skupine, tako da je zavladalo razpoloženje velike družine brez izjem in privilegirancev. Prvo srečanje z morjem, z ribiškimi čolni, belimi jadrnicami in parniki nudi slehernemu otroku neizbrisen spomin. Sonce je pripekalo iz dneva v dan, nad sto otrok se je zaprašilo v objeme valov, ko se je slišal pisk piščali. Kmalu so prihajale prve posebnosti in atrakcije. Ježki, školjke, morski pajki in ribe vseh velikosti, zategli klici tunolovcev in potegovanje mrež, vse to te omami, da ne veš kam bi gledal in kaj bi počel. Vsako leto si izmisli deca svoje posebnosti. Letos so si zamislili mladinsko gledališče, kjer so nastopili mali in odrasli. Na tak način je kmalu minulo domotožje. Le eden desetletni dečko se ni dal utolažiti. Prišel je z ljubljansko skupino. Sedel je v senci pod drevesom in se neprestano cmeril. Vode se je bal in hotel je domov samo domov. Po več ur ni mislil na drugo kot na dom. Šele peti dan mu je odleglo in ga je val življenja ostale mladine potegnil za seboj.

Prirejali smo izlete in poučna predavanja iz pomorstva in zgodovine naših najznamenitejših pomorskih krajev. Mladina je dovzetna za vse, kar je velikega in lepega. Ona sluti z nami veličino naše preteklosti, se še ne zna izražati, toda strogo loči naše od tujega. Ko smo bili na Sušaku, so hoteli vedeti vse podrobnosti naše meje. S ponosom so primerjali naše s tujimi ladjami. Nad Kvarnerom so raztresene po pobočju lepe bele vasi.

Nekega dne smo šli na Sv. Barbaro. Od tu se vidi ves Kvarnerski zaliv. Razkazali smo jim staroslavna glagoljaška mesta na otoku Krku, pod Učko in Kostreno. Videli so se naši in tuji parniki. Celo neka egiptovska jahta je drsela kot lahki dolgokrili labud pred nami. Dolgo, dolgo smo strmeli v nemirno penasto morje. Nobenemu se ni nikamor mudilo in če bi ne bilo piščali, bi ostali še dalje na svojih mestih. Kako čudežno moč ima morje na domišljijo človeka, kako globoko deluje na nas s svojim brezmejnim razklenjenim obzorjem! Letošnje letovanje je bilo res lepo, brez bolezni, nezgod in neprilik, s krasnim vremenom, le žal da se je tako hitro končalo! L. B.

Regulacija mestnega trikota grad-Gregorčičeva ulica-park

Z restavracijo mariborskega gradu, ki je dobil popolnoma novo lice, je nastopilo vprašanje ureditve celega dela mestne četrti od gradu do mestnega parka. Z regulacijo tega mestnega dela bo dobil Maribor najlepše središče.

Z renoviranjem mariborskega gradu se je pričelo tudi gradbeno gibanje v Grajski in Gregorčičevi ulici. Kinopodjetnik g. Valjak je zgradil moderno stavbo v Grajski ulici, ki je temu mestnemu delu v okras. Tik za njo je v Gregorčičevi ulici postavil mariborski kolodvorski restavrater trinadstropno razkošno palačo, ki je med najlepšimi v Mariboru. Obe novi stavbi bosta dali dober zgled tudi drugim podjetnim Mariborčanom, da bodo zazidali kot med Majcenovo in Valjakovo palačo, tako da bo ta del mesta res središče urejenega in modernega Maribora.

V načrtu je tlakovanje Grajske ulice in gradnja pločnika ob Majcenovi stanovanjski hiši. Oboje je neobhodno potrebno, če hočemo, da bo imela ta mestna četrt res prikupno in vabljivo lice. Regulirati pa bo treba tudi ostali trikot med gradom, Gregorčičevo ulico in mestnim parkom. Če so zasebniki pokazali toliko razumevanja za zunanjost Maribora, naj še mestna občina napravi s svoje strani vse kar je potrebno, da bo ta del mesta res najlepši, saj je tu tudi središče Maribora.

NOV MOST NA CESTI ROŠPOH—GRIČ

Pred par meseci je povodenj odnesla pod Grosekovim posestvom most na cesti, ki vodi od Štokove trgovine v Rošpoh in na Grič. Sedaj je občina Kamnica s podporo cestnega odbora zgradila nov most, da vozniki in avtomobilisti, ki vozijo v Rošpoh in na Grič, niso več prisiljeni voziti po stranski cesti mimo Poševega posestva. Nov most je iz betona ter je mnogo širši kakor je bil stari.

SNEŽNI PRESTREZNIKI

Mestno poglavarstvo mariborsko je izdalo razglas, v katerem poziva posestnike vseh stavb, da do 1. novembra 1939 namestijo na strehah snežne prestreznike. Radi vsakoletnih nesreč vsled s streh padajočega snega je v svrho nemotenega prometa to že nujno potrebno. Razglas je pritrjen na mestni uradni deski in je na vpogled na razpolago pri društvu hišnih posestnikov in v mestnem gradbenem uradu, Frančiškanska ulica 8. I., soba št. 4.

ELEKTRIFIKACIJA NA POBREŽJU

Pobreška občina pripravlja večji elektrifikacijski načrt za razširitev elektriškega omrežja v krajih, ki pripadajo njenemu področju. V nekaterih ulicah bo cestna razsvetljava pojačena, drugod bodo na novo elektrificirali. V proračunu imajo večjo postavko za elektrifikacijo, ki jo bodo izčrpali za dela na Pobrežju, Teznem, Zrkovcih in Dogošah. Zaradi elektrifikacijskih del se vrše pogajanja med pobreško in mariborsko mestno občino.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA.

Dne 30. avg. so bili izžrebani sledeči večji dobitki:

Din 5000.—:
17711 17746 19869 24261 32366 43267 44186 50540 55384 62254 64808 64973 68177 84162 90480 91304 99977

Din 4000.—:
3644 4339 6043 15478 21890 28048 28567 36103 43666 50943 53599 57320 58933 60041 60593 61642 61965 64023 65854 66175 84117 86392 89674 91212 94003 94539 98405

Din 80.000.—: 71687
Din 30.000.—: 55652 90726
Din 24.000.—: 35774 71301
Din 20.000.—: 15902 51285 66365 94830
Din 16.000.—: 171
Din 12.000.—: 28665 47385

Din 10.000.—:
33965 37520 43901 45805 51875 62297 65167 68679 69492 78094 96759

Din 8000.—:
20999 33609 83154 84264 96049

Din 6000.—:
1038 47538 49155 51246 52238 71047 78950 79042 87367

Pooblaščena glavna kolektura drž. razredne loterije bančna poslovalnica BEZJAK, Maribor, Gosposka ulica 25.

m **Spremembe v poštni službi.** Iz poštnega ravnateljstva v Ljubljani je prestavljen v 10. t. t. t. sekcijo v Mariboru Alojzij Urbančič.

m **Umrl je** v cvetu svoje mladosti 17 letni dijak realne gimnazije Branko **Vidmar,** sin priljubljenega praporščaka Sokola Matice g. Nace Vidmarja, nadpaznika kaznilnice. Pogreb bo v soboto ob 16. uri izpred mrtvašnice na Pobrežju. Vrli sokolski družini naše iskreno sožalje!

m **Savez gradbenih delavcev Jugoslavije** priredi v nedeljo, 3. t. m., ob 9. dop. v dvorani Delavske zbornice v Mariboru predavanje „Prva pomoč v nezgodi!"

m. **Vpisovanje otrok v mestna dnevna zavetišča.** Tiskovine za prošnje v svrho sprejema dece v mestna dnevna zavetišča se dobe pri Mest. soc. političnem uradu na Rotovškem trgu, pri upravi Mest. mladinskega doma v Koroščevi ulici ali pri upravi Mest. dnevnega zavetišča v V. okraju v Magdalenski ulici. Izpolnjene prošnje, potrjene od šol. upraviteljstva in mladinskega predstojnika iz okraja bivališča, naj prineso starši osebno upravi zavoda in sicer: iz okrajev na levem bregu Drave v Mestni mladinski dom, iz V. okraja pa v Mest. dnevno zavetišče v Magdalenski ulici. Deca, ki bo sprejeta, bo pravočasno obveščena po upraviteljstvu šole, ki jo obiskuje. Sprejeta deca pride v zavod 16. septembra po pouku.

m **Na glasbeni šoli** tukajšnje Glasbene Matice bosta tudi v letošnjem šolskem letu poučevala gosli priznana mariborska pedagoga in skladatelja gg. profesorja Karol Pahor in Ubald Vrabec.

m **Mariborska podružnica SPD bo proslavila 20-letnico** svojega dela v soboto in nedeljo 9. in 10. septembra pri Mariborski koči. Opozarjamo prijatelje naših planincev, da se te proslave udeleže.

m **Nov baritonist pri gledališču.** Zaradi odhoda baritonista Iva Anžlovarja v Ljubljano, je gledališka uprava angažirala baritonista Cirila Kamušiča.

m **Brivski pomočniki in pomočnice** prirede 3. septembra izlet v Celje. Izleta se udeležita tudi ljubljanska in celjska podružnica. Brivci se odpeljejo z vlakom ob 5. uri zjutraj.

m **Vsi rezervni oficirji,** ki želijo potovati v Beograd na proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. in na Oplenac, naj se neposredno javijo komandi vojnega okruga v Mariboru radi izdaje objave za brezplačno vožnjo. Prijave sprejema vojni okrug le do 3. septembra. Opozarjamo, da lahko potujejo v s i rez. oficirji in ne samo člani Udruženja rez. oficirjev.

m **Mater in sina je nabil.** Včeraj smo poročali, da je delavec Jožef Keber iz Jareninskega dola težko poškodoval posestnika Kmetiča, ker je ta hotel braniti svojo ženo. Dan kasneje pa je prišel za Kmetičem v bolnišnico še 15 letni Ludvik Paradiž, nezakonski sin napadene Kmetičeve žene, Keber ga je poškodoval s kamenjem in grabljami.

m **Dve tatvini koles.** Iz dvorišča trgovca Antona Macuna v Gosposki ulici je bilo ukradeno kolo znamke Puh in zev. štev. 22685. — Iz neke veže na Aleksandrovi cesti pa je neznan tat odpeljal kolo posestnikovem sinu Francu Pulku iz Zlatoličja.

m **Šola Glasbene Matice** prične s poukom v ponedeljek, 4. sept. Vpisovanje je 1. in 2. sept. od 8.—12. in od 15.—18. ure v Sok. domu na Aleksandrovi cesti. Violinski virtuoz Taras Poljanec (se je vrnil iz Beograda) in bo zopet poučeval na matični šoli.

* **V Beograd za din 145'— s posebnim vlakom „Putnik-a" od 2. do 5. septembra Vse informacije in prijave do sobote, 2. sept. do 16. ure pri „Putnik-u" Maribor.** Izkoristite izredno priložnost za poset prestolnice in velikih mednarodnih avtomobilskih in moto-dirk.

* **S splavom in kajakom po Drini 12. do 16. septembra.** Velezanimivo p... tovanje, cena popolnega aranžmana le ... 550'—. Vse informacije, prospekti in ... jave do najkasneje 9. sept. pri „Put... nik-u" Maribor.

* **O moderni fotografiji,** strokovno p... davanje s prikazovanjem kino-filmov ... Agfa Color-diapozitivov, bo imel v Ma... riboru v petek, 1. septembra g. pro... Franc Beid iz Ljubljane ob priliki gr... hoda propagandnega avtomobila svetov... foto-tvornice Agfa. Predavanje bo v dv... rani Zadružne gospodarske banke, Alek... sandrova cesta. Začetek ob 20.30. Prost v... brezplačen vstop.

* **Glasbeni zavod,** Aleksandrova ... (nad trgovino Benko) vpisovanje od 1. sept. dalje dnevno od 9. do 17. ure. Za... četek pouka ponedeljek, 4. sept.

* **GRIČ pod Urbanom, mozler 10 din, avtogaraže.**

* **Vpisovanje** v enoletno državno pr... znano **trgovsko učilišče »Christofov ... zavod« — s pravico javnosti, — Ljublja... na, Domobranska cesta 15** se vrši dnevno dopoldne in popoldne. Šolska izvestja in novi ilustrirani prospekti brezplačno na razpolago pismeno ali osebno. **Največji in najmodernejši zavod te vrste v državi. Novo šolsko poslopje!** Edinstvena stroj... pisnica s 50 pisalnimi in računskimi stro... Zavod je potrjen od ministrstva s pra... vico javnosti (veljavnost izpričeval, voj... binske doklade, železniške karte). Šol... na zmerna. Zahtevajte prospekt.

* **Ga. dr. Klara Kukovec zopet ordinira.**

Nočna lekarniška služba (od 26. t. m. do vključno 1. septembra): lekarna pri Zamorcu, Gosposka ul. 12, tel. 28-13; lekarna pri Angelu varuhu, Aleksandrova cesta 33, tel. 22-13.

Kino

* **Grajski kino.** Danes Maria Antonietta najboljši film nove sezone v nemškem je... ziku.

* **Kino Esplanade.** Otvoritev nove se... zone s filmom največjega formata in svet... tovnega slovesa „Poročnik indijske hr... gade". Velika drama prepovedane ljubezni.

* **Kino Union.** Otvoritev nove sezone ... Senzacionalni film „Šejkov sin" z ne... smrtnim in najlepšim filmskem igralcem Rudolfom Valentinom.

Radio

Sobota, 2. septembra.

Ljubljana: 10. Prenos otvoritve lju... ljanskega velesejma; 12. Plošče; 13.20 Ve... glasba (plošče); 17. Oddaja za otro... 18. Koncert RO; 19.40 Nar. ura; 20.30 ... sani program; 22.15 Vedra glasba ... — **Zagreb:** 12.25 Plošče (Šaljapin); ... Koncert RO; 20.30 Skladbe domačih ... torjev. — **Beograd** 12. Narodne pesmi ... spremljavi tamburaškega orkestra; 21.... Veseli koncert RO. — **Sofija:** 14. Popular... koncert; 18.30 Mandolinski koncert; 20.... Vesel glasbeni program iz Varne. — **Pra... ga:** 20. Operni spevi; 22.10 Orkestral... koncert s petjem. — **Paris PTT, Lyon... Marseille:** 20.25 Prenos iz Opere Com... que. — **Radio Paris:** 19.15 Simfonični koncert. — **London Regional:** 20. Simfo... nični koncert s petjem in klavirski solo. — **Budimpešta:** 23. Ciganski orkester. — **Varšava:** 20. Koncert poljskih pesmi. — **Dunaj:** 15.30 Vesela dekliška ura s petjem.

Če pride zaveden deželan v Maribor

Naš Maribor, štajerski Meran, katerega je za nas Jugoslovane osvobodil pokojni general Maister pred 20 leti, kaže danes v nekaterih ozirih nekako čudno lice, ki napravi na narodno zavednega deželana čuden utis.

Hodil sem po Mariboru, po našem slovenskem obmejnem Mariboru in opazoval njega življenje, živahnost v vsakem oziru, napredek in drugo ter našel nekaj, kar bi se lahko odstranilo, da ne bi kvarilo zunanjo sliko tega lepega mesta. Oziral sem se po raznih napisih nad trgovinami in drugimi lokali ter ugotovil, da je toliko popačenih pristnih slovenskih in slovanskih imen z raznimi »sch«, »tsch« dvojnimi črkami itd., da je strašno. Prava slovenska imena pisana v takem popačenem pravopisu, so res nepotrebna navlaka. Pa po imenih sodeč, so to sinovi in hčerke slovanskih mater in si tako pačijo svoja imena. Pred leti ni bilo toliko teh popačenih, s tujo navlako pobarvanih imen. Šele v zadnjih letih, ko vsak misli, da je bolj »nobl«, če si po tuje popači svoje ime, so se take reči tudi v Mariboru razpasle. In tudi razni tuji nazivi, za razna podjetja in prodajalne, bi se lahko nadomestili z lepimi slovenskimi izrazi in bi jih vsak razumel.

Mnogo ljudi govori nekako spačeno, po naše bi rekli »rovtarsko« govorico, ki ni nikakor v čast tujemu jeziku, ki naj bi ga predstavljala. Seveda tudi to je bolj samo da se govori tuj jezik, pa makar je še tako popačen, zavit in neestetično zveneč. Tak jezik govore celo »nobel« dame in gospodje, ki se »morda« sramujejo, da so slovenskega pokolenja.

Najbolj pa so me bodle v oči razne noše in klobuki s frfotajočim perjem, zelene barve in svojevrstne oblike pri našem nežnem spolu. Če bi se te dame zavedale, kako jim kvari tak klobuk zunanjost, si ga ne bi nataknile na glavo. So pa še druge noše, ki se zoperstavljajo radi svojih barv, našemu slovenskemu okusu. Saj pa niti sraki niso zamerili, ko se je prelišpala s pavovim perjem, zato se tudi ne čudimo tem, da tako obožujejo tujo nošo.

Nekaj pa me je silno užalostilo. Našel sem še dvojezične napise za »hud pes« in druge. Tako me je to zabolelo, a si nisem mogel pomagati. Dvojezični napisi so vendar pri nas uradno odpravljeni, a se še najdejo, kakor da po 20 letih svobode ne bi vsak vedel, kaj pomeni napis »hud pes«.

Nekateri gospodje hodijo po mestu z nekimi čudnimi znaki, ki so za naš okus odbijajočega značaja. Ne vem, ali so to tujci, ali pa domačini, ki skušajo s tem kazati svojo oduševljenost za ta znak, da si ga zatikajo v gumbnico.

Stopil sem tudi v neki lokal, kjer je radio igral strumne koračnice, da se je vse treslo. Drugod so se take koračnice slišale celo na ulico. Ali radio Ljubljana nima dovolj lepih melodij, da bi jih moral slušati? No ja, saj živimo v dobi vojne psihoze in so taki marši menda za nekatere živce balzam.

Deželan.

Kultura

Beseda po festivalu

Fran Žižek

Izvajanje samo je zopet poglavje zase. Tiskani sporedi, ki so se prodajali, so vsebovali polno napak, ki so bile bodisi zagrešene radi naknadnih programskih izprememb, oz. dopolnil, bodisi radi slabe korekture. Te napake je na igrišču sicer popravljal speaker, kljub temu pa so zašle v časopisna poročila, kajti gg. poročevalci se niso ravno preveč trudili s tem, da bi se poučili pri voditeljih posameznih skupin. Precejšna odgovornost in slaba služba javnosti je na pr. priobčitev fotografije oračev iz Lancove vasi, o kateri skuša poročevalec navesti, da je to skupina iz Beltinc itd.

Problem predvajanja ni bil tako enostaven, kot se je morda zdel »prireditelјem« in občinstvu. Narodni običaji so živi, to se pravi, da se spreminjajo. Izvor in pomen jim je že davno pozabljen in zato se oblikujejo danes mnogo bolj svobodno, kot nekdaj. Princip restavriranja porušenih običajev je nemogoč, kvečjemu očiščenja najnovejših domislic in pretvorb, za kar pa bi bilo treba, kot sem že v začetku napisal, študija in časa. Preostalo nam torej ni drugega — posebno pri štirsko panonski skupini! — kot predvajati ljudske navade take, kot še žive.

Čisto iz tehničnega ozira dojemanja publike sem stal že od vsega začetka na stališču, naj bi skušali podati ves program sintetično brez posameznih variant, ki so čestokrat nebistvene. Predstavljal sem si stvar nekako takole:

Poljanska svatba:

1. pozavčini (Sv. Tomaž v Slov. goricah, kjer so še najbolj živo ohranjeni in njihovo besedilo še najbolj sliči na staro izročilo v bohoričici).
2. gostirajnci (Cirkovce).
3. kopijaši (Sv. Marko niže Ptuja, kjer so še edino ohranjeni). Itd.

Gledalec bi tako dobil najpregnantnejšo sliko o panonsko-slovenski svatbi (Na žalost je ta svatba radi preobširnosti programa izpadla, čeprav je bila že organizirana.) Program izvajan sintetično bi bil lahko zato mnogo obširnejši, ker bi izpadle variante.

Drugo stališče, ki bi občinstvu pojasnilo raznolikost posameznih variant, bi bilo primerjalno. Program bi pač moral biti razvrščen tako, da bi si slični običaji sledili.

Tretje stališče, po katerem se je program tudi izvajal, je bilo krajevno. Vsaka krajevna skupina je nastopila s svojimi običaji nevezano na druge skupine. Radi kratkega časa je pač to bila najprimernejša rešitev, čeravno ne najboljša. Povprečno občinstvo, ki do folklore nima še nikakega odnosa, se je pričelo dolgočasiti, kar je tudi razumljivo, ker so se nekatere navade povračale tekom celega sporeda. Tako so nastopili orači dvakrat, rusa trikrat, most štirikrat itd. — čeprav vselej zelo različno!

Ves program je bil razdeljen med dve pokrajinski skupini: v štirsko-panonsko in v belokrajnsko skupino. Razen nekaj podobnih plesov (beltinsko obredno kolo »Marko skače« — belokrajnski jastučak) sta se obe skupini povsem razlikovali. Predvsem so štirsko-panonske (izvzemši Beltincev) skupine mnogo več improvizirale od belokrajnskih in so morda prav zato vplivale živahnejše, vkljub temu, da onih po kvalitetnem podajanju niso dosegale.

Ker ne morem na tem mestu razpravljati o posameznih nastopih, naj zgolj kot kronist zabeležim dva nastopa, ki sta v programu in potem tudi v časopisnih poročilih napačno uvrščena:

(Jutri konec.)

Sport

Pred sporazumom v nogometnem sportu

UPRAVA JNS-a JE ZBRISALA VSE KAZNI KLUBOM HSS — HRVATI SO PRIPRAVLJENI SODELOVATI PRI ZGRADITVI SPORTNEGA SPORAZUMA —

Na plenarni seji u. o. ter zastopnikov podzvez razen ljubljanske, zagrebške, splitske in osiješke je bil po burni debati sprejet sledeči komunike:

„V zvezi z uredbo o ustanovitvi banovine Hrvatske z dne 26. avgusta 1939 in v želji, da tudi v nogometnem sportu zavlada bratski sporazum, katerega dosega po zakoniti poti je bila vedno najiskrenejša želja upravnega odbora JNS ter na podlagi pooblastil izrednega občnega zbora z dne 26. maja 1939, se izročajo v pozabljenje vsi prekrški pravil, ki so jih zagrešili organi zagrebške, splitske in osiješke nogometne podzveze in klubi Građanski, Hašk, Concordia iz Zagreba, Hajduk in SK Split iz Splita, SK Slavija iz Varaždina, SK Slavija iz Osijeka, Sašk iz Sarajeva, Bačka iz Subotice in SK Ljubljana iz Ljubljane, kakor tudi prestopki iste narave vseh drugih klubov. Ta sklep se ne nanaša na prestopke igralcev, funkcionarjev in sodnikov. Tako so razveljavljeni vsi prekrški ustanovitve in delovanja zagrebške, splitske in osiješke nogometne podzveze, kakor tudi sklepi, s katerimi je deset omenjenih klubov izgubilo članstvo JNS po svoji lastni volji s tem, da se klubi morejo obrniti na svoje podzveze. Pozabi se izročajo tudi vsi morebitni prestopki klubov, ki so bili izrazili svojo privrženost JNS in ki bi bili zaradi tega pozvani na odgovornost od podzvez".

Razen tega je bilo sklenjeno, da bo v začetku oktobra izredni občni zbor, na katerem bodo rešeni tudi še vsi detajlni spori. Sklepi seje so izzvali živahne komentarje po vsej državi. Hrvati so pripravljeni, udeležiti se občnega zbora, ako bi naj bil nekak ustanovni občni zbor nove Vrhovne nogometne zveze. Od HNS in slovensko hrvatske lige ne nameravajo odstopiti, ker smatrajo slednjo za temeljni kamen svoje organizacije. Za dosego končnega sporazuma bo treba rešiti še številna vprašanja, pričakovati pa je, da bo do sporazuma prišlo, čeprav se Hrvati še smatrajo za člane HNS ter bodo gotovo le v okviru te organizacije hoteli sodelovati v event. novi vrhovni zvezi.

Sarajevski Hajduk v Mariboru

V soboto, 2 .sept., bo ob 20. v dvorani Zadružne gospodarske banke povratno tekmovanje za naslov državnega prvaka v rokoborbi med Hajdukom iz Sarajeva ter mariborskim Maratonom. Prvo srečanje se je končalo brez borbe z zmago Sarajevčanov, ker Maraton radi težkih materialnih pogojev ni potoval v Sarajevo. Na sporedu bo 7 jako zanimivih borb, saj bo med nastopajočimi več državnih prvakov v posameznih kategorijah.

s **Državno plavalno prvenstvo** poedincev bo za moške v Bjelovaru, za ženske pa v Crikvenici 2. in 3. sept.

Start ISSK Maribora v prvenstvu

NASPROTNIK V DRUGEM KOLU JE GRADJANSKI IZ ČAKOVCA

ISSK Maribor, ki je bil v prvem kolu preteklo nedeljo prost, bo odigral v drugem kolu 3. sept. svojo prvo jesensko prvenstveno tekmo. Moštvo bo nastopilo na domačih tleh po daljšem odmoru ter tudi v precej izpremenjeni postavi, tako da so simpatizerji željni, vedeti, kakšni so izgledi njihovih igralcev v novi sezoni. SK Gradjanski iz Čakovca nam ni več tuj. Predlanskim je tekmoval v prvem razredu ter je prvo leto sicer izpadel, zato pa je v prepričevalni formi osvojil prvenstvo drugega razreda ter si tako zopet priboril pravico sodelovanja v prvem razredu, kjer bo vsaj po rezultatih sodeč — precej nevaren nasprotnik, saj je nedavno v prijateljskih tekmah premagal enajstorico Maribora in Rapida na domačih tleh, glavno presenečenje pa je prinesla pretekla nedelja v obliki remija proti favoriziranemu Železničarju v prvenstveni tekmi v Čakovcu, čeprav so bili gosti že z 0:3 v vodstvu. Pri upoštevanju teh uspehov postaja tudi Gradjanski vsega upoštevanja vreden nasprotnik ter bo nedeljska tekma gotovo pripeljala na igrišče Rapida lepo število nogometnega občinstva. Začetek bo ob 16.30. V predigri se bo nadaljevalo lokalno juniorsko prvenstvo s tekmo Maribor—Železničar.

Sportni dan Olimpa v Gaberju.

SK Olimp bo priredil 3. sept. sportni dan s sledečim sporedom: ob 14.30 nog. tekma Borut (Gotovlje)—Olimp (mladina, nato atletsko tekmovanje: 100 m, disk in kopje ter švedska stafeta. Sodelujeta moštvi SK Olimpa in SK Celja. Ob 16. bo glavna tekma HŠK Zagorac (Zagreb)—Olimp.

s **Poverjeništvo SOLNP-a (službeno)**. Delegiranje za 3. sept. Maribor—Gradjanski, str. sod. gg. Grošelj in Orel, Mura—Železničar, str. sod. gg. Turk in Hojer, ČŠK—Rapid, str. sod. gg. Mayercsak in Selanac, Maribor—Železničar (jun.) ss. g. Bergant, Lendava—?, s. k. g. Dolgoš. Drevi nadaljevanje tečaja.

s **Gradjanski iz Bjelovara** je predložil vodstvu HNS-a načrt za ustanovitev druge lige v območju HNS-a.

s **Nov evropski rekord v teku na 110 m z zaprekami** je postavil Šved Lidman v Stockholmu s 14.2 sek.

Šah

Dr. Euwe zmagal v Bournemouthu

V zadnjem kolu Flohru ni uspelo dobiti cele točke proti jugoslovanskemu mojstru Kõnigu, ki je zaigral proti Flohru odlično v damskem gambitu. Partija je končala remis. Toda tudi dr. Euwe ni mogel ničesar opraviti proti svojemu rojaku Landau, s katerim bo koncem septembra igral match za prvenstvo Nizozemske. Proti izvrstni igri Landaua je moral dr. Euwe celo reševati remis, kar mu je tudi uspelo. S tem je dr. Euwe zasedel prvo mesto. Flohru pa se je na drugem mestu pridružil še Klein, ki je igral na tem turnirju zelo podjetno. Prve nagrade so pobrali sami inozemci, dočim so padli Angleži na zadnja mesta.

Dr. Maks Euwe

Končni rezultat: dr. Euwe 9, Flohr in Klein 8 in pol, Kõnig in Landau pa 6 in pol točke.

157. Nepravilna otvoritev.

(7. kolo v Bournemouthu)

Beli: **dr. Euwe** Črni: **Abrahams**

1. d4, b5 2. e4, Lb7 3. f3, a6 4. c4!, bxc4 5. Lxc4, e6 6. Sc3, d5? (težka napaka, ki jo beli takoj izkoristi) **7. Db3!, Sc6 8. exd5!, Sxd4 9. Dxb7, Tb8** (vse zaman: Sc2+ 10. Ke2, Sxa1 11. Dc6+!, Ke7 12. Lg5+, Sf6 13. dxe6 in beli dobi) **10. Dxa6, Ta8 11. Lb5+, Ke7 12. d6+** in črni je povsem upravičeno predal, ker sledi namreč »materialni polom«.

Šahovska olimpiada v Buenos-Airesu

V 2. kolu je v I. skup. zmagala Anglija —Peru 2 in pol:1 in pol, Poljska—Kanada 2 in pol:1 in pol, Češko Moravska—Brazilija 3 in pol:pol. IV. skup. Estonska —Palestina 1 in pol:2 in pol, Kuba—Gautemala 3:1 in Švedska—Norveška 4:0. V 3. kolu je v I. skup. premagala Češko Moravska—Kanado 3:1, Poljska—Peru 4:0 in Brazilija—Paraguay 4:0; II. skup. Francija—Bolivija 3 in pol:pol, Chile—Uruguay 3:1; III. skup. Argentina—Danska 2 in pol:1 in pol, Nizozemska—Litva 2 in pol:1 in pol in Irska—Ecuador 3:1. V 4. kolu je Češko Moravska—Peru 4:0, Poljska—Anglija 3:1 in Kanada—Paraguay 2 in pol:1 in pol; II. skup. Nemčija—Uruguay 2 in pol:1 in pol, Chile—Francija 2 in pol:1 in pol in Bolivija—Bolgarska 2:2; III. skup. Argentina—Litva 2 in pol in pol:1 in pol, ostale igre prekinjene; IV. skup. je igrala šele 3. kolo Švedska—Guatemala 4:0, Estonska—Kuba 2 in pol proti 1 in pol in Palestina—Norveška 3 in pol: :pol.

V I. skupini vodi Češko Moravska s 14, Poljska 13, Kanada 6 in pol in Anglija 6 točkami; II. skup. Nemčija in Letonska 8 in pol, Chile 7; v III. skupini je položaj zaradi mnogih prekinjenih iger nejasen, v IV. skupini vodi Švedska z 9, Kuba 7 in pol, Estonska in Palestina 7 točk.

š **šahovski odsek SK Železničarja** je priredil sinoči brzo-turnir, ki je bil nekaka otvoritev jesenske sezone v klubskem delu. V izredno zanimivi borbi je osvojil prvo mesto **Regoršek** z 12 točkami, sledijo Kukovec in Vidovič 11 in pol, Mohorčič 10, Fischer in Marotti 9 ter Nosan 8 točk.

H. de Vere-Stacpoole

USODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN 4

Ericsson je bruhnil v glasen smeh.

»Če bi tega sam ne videl, bi ne verjel,« je zaklical.

»Može je doletela ta usoda zato, ker ne morejo plavati,« je pojasnil Japonec. »Žene pa živijo tako rekoč v morju in se znajo potopiti v neverjetne globine.«

»Tu pa prihaja neka žena, ki ji ni ravno videti, da bi bila posebno sposobna potapljačka,« pravi Magnus in pokaže na postavo, ki je šla mimo.

Japonec se je bežno ozrl po ženi.

»Ladressa«, je dejal.

Magnus ni poznal te besede, vendar mu je njen pomen postal jasen, ko je pogledal ženi v obraz, ki je bil do polovice zakrit s kapuco.

»Gobavka.« Ni bil prvi primer, ki ga je videl.

»Da,« pravi Japonec. »Približno dvajset do trideset gobavcev je tu — živijo ločeno v vasi tam zgoraj.«

Ericsson se je obrnil. Ob pogledu na golo ženo ga je spreletela groza.

»Kam greš,« zakliče Magnus za njim.

»K čerem,« odvrne Ericsson.

»Potem se pa le pazi pred ženskami, da te ne bodo potunkale!«

Ericsson je šel naprej, ne da bi odgovoril, prišel do skal in začel plezati po njih.

Nobenega sledu za ženskami ni mogel odkriti, dokler ni prišel na neko mesto, kjer tvorijo pomoli skal majhen zasip. Voda je ležala gladka in safirno modra pred njim.

Prostor je bil naravnost raj za školjčnice, kajti čeprav je bil jez v zvezi z odprtim morjem po odprtinah, je bilo vendarle tu vrtinčenje in valovanje vode neznatno. Včasih je zaplaval globoko spodaj srebrn oblak v globino, kakor da bi ga gnal skrivnosten podmorski veter — roj drobčkanih ribic, ki so se lesketale v soncu.

Toda Ericsson ni ničesar tega videl; njegove oči so lepele na skalnem otočku sredi zasipa. Otoček je služil potapljalkam očitno za »operacijsko bazo«. Videl je njihove glave, ko so plavale okoli liki morski psi, in kakor lovec morskih psov je stal tu in jih opazoval.

Potem nenadoma začuje krik in vik kakor vreščanje galebov. Aha — odkrile so ga!

Okrenil se je na skali in se delal, kakor da se zanje sploh ne meni. Pred seboj je imel širok razgled tja do rta Noto in ožine, ki ga loči od otoka Sado.

Bilo je nekaj čez dvanajsto uro, in v vročem, sinjem poldnevu je ležalo morje razprostrto, brez obzorja; nekje daleč se je izgubljalo v megleni, iz vode in neba rojeni modrini. Na strani je ležal »Prezident Girling«. Na obali so delali domači delavci in moštvo z ladje.

Ericsson se je zopet obrnil proti jezu. Voda je bila kakor posejana z glavami plavalk. Nobenega glasu niso črhnile — preteče dejstvo, ki mu je pojasnilo neprijetnost njegovega položaja.

Kaj če bi ga res potegnile v vodo in potopile?

Približevale so se mu vedno bolj. Ko so mu bile za dolžino vesla blizu, so začele govoriti. Razumel ni niti besede, toda kaj so govorile, je vedel predobro. Udarjale so po vodi, da se je penila, tako so zakrivala svoja telesa. In v istem hipu je Ericsson spoznal, da se mu ni ničesar bati, kajti vode se ne bodo drznile zapustiti, ker so nage! Nežno se smehljajoča Japonka starega kova bi si ne delala niti najmanj iz tega, pokazati se golo, toda te pogumne žene so bile drugačne.

Moral se je smejati. Dekleta, ki jo je poljubil, ni bilo med njegovimi napadalkami; plavala je na strani, nekoliko bolj zunaj, z zadržanimi sunki kakor kak morski pes; njene oči so bile trdno uprte vanj — velike, rjave oči, ki so tudi prav tako gledale kakor oči morskega psa. — Kmalu bi bil na kričeči roj žena pod seboj čisto pozabil. Razplamtel se je v ognju.

Naglo je stopil korak nazaj; ena izmed žena je izkoristila njegovo duševno odsotnost in priplavala čisto tik njega — skoro bi ga bila zagrabila za nogo. Potem je odšel in se zdaj, pa zdaj ustavil, da bi se ozrl po dekletu.

Natrgal je rož, podobnih marjeticam, samo večjih.

Ko je šel mimo dekletove koče, jih je položil na tla poleg žarjavice.

Potem se je vrnil k delavcem.

Možje so bili izkopali kabel, in zdaj so opravljali kablski delavci finejše delo. Kljub previdnim ukrepom je bilo uspelo nekemu raku, da je pregriznil zunanji ovoj. Thordursson je moral izrezati poškodovani kos in vdelati novega. To je trajalo dve uri in ponovno zakopavanje nadaljnji dve.

(Jutri konec.)

Sokolstvo

Sokol Selnica ob Dravi

Vršeč svoje narodno delo ob severnih mejnikih slovenske domovine, je zbral Sokol vse neustrašne borce za dobrobit naše narodne misli. **Tu na meji ne smemo poznati razprtij, nas vse mora voditi misel, kako čim več dobrega ustvariti na braniku naše meje.** Iz malega rase veliko in k tej rasti hočemo tudi mi Sokoli pridejati skromen dar, zato pa iskren, k gradbi in utrditvi naše narodne domačije. **Prežeti hočemo povsod misel, da le v skupnosti, ko gremo preko osebnih koristi, korakamo sigurno v boljšo bodočnost. A nikoli, tudi ob dneh težkih izkušenj ne smemo biti malodušni, saj naši predniki niso nikoli obupavali, s trdo voljo in odločnostjo bomo dosegli naše smotre.** — Malo jih je bilo, ki so posadili drevo, ki sedaj uspešno raste, — vedno večji krog se zbira okoli drevesa, na katerem gospodari Sokol. Naša edinica je imela uspeli letni nastop, da smo pokazali vsem uspehe našega dela. Samo doma delati bilo bi premalo. Pohiteli smo na našo mejo k Sv. Duhu, da sklenemo čim boljše stike z našimi mejaši. Nastop je privabil mnogo domačinov.

Poletje je čas odmora. Tudi naše članstvo je imelo oddih. Želja po delu je bila silnejša, zmagala je počitek in zbrala dekleta in fante, ki hodijo dnevno k vajam igre »A njega ni...« Z igro hočejo obuditi trenutke iz težkih dni minule vojne in hkrati počastiti spomin junakov graditeljev in zidarjev svobodne domovine. — Prireditev, ki bo na prostem v Selnici 3. sept. t. l. bo združna s proslavo rojstnega dne našega staroste-kralja Petra II.

SOKOLSKI PRAZNIK PRI SV. LOVRENCU NA POHORJU

Pri Sv. Lovrencu na Pohorju, kjer je še vedno zelo potrebno narodnoobrambno delo, se krepko razvija marljivo Sokolsko društvo. Bori se z mnogimi težkočami, vendar pa se kažejo uspehi narodnega dela na vseh področjih. To bo pokazala tudi nedeljska prireditev Sokolskega društva pri Sv. Lovrencu na Pohorju, ki bo gotovo privabila mnogo zavednih Sokolov in njihovih prijateljev v prijazni pohorski trg. Prireditev ima zelo pester program. Sokolski nastop bo pokazal strumnost šentlovrenških Sokolov in Sokolic.

! **Predelava prostih vaj** je v petek in soboto 1. in 2. septembra v **Sokolskem domu** in sicer: žen. naraščaj ob 18. uri, moški naraščaj in članice ob 19. uri, člani ob 20. uri. — Redna telovadba naraščaja in članstva prične v ponedeljek, 4. septembra po urniku lanskega delovnega leta: žen. naraščaj in članice v ponedeljek in četrtek, moški naraščaj in člani torek in petek, ob običajni uri. Zdravo! Načelništvo.

! **Sokolsko društvo Poličane** je zopet izgubilo nega svojih sodelavcev. Komaj smo lani po odhodu brata tajnika Detička zamašili vrzel s tem, da smo izvolili novga tajnika, železniškega uradnika brata Tinata Janžeka, ki nas zdaj na žalost zapušča, ker je premeščen v Krško. Sokolsko društvo mu je ob slovesu priredilo odhodnico pri bratu Vodeniku v Sp. Pljčanah. — V proslavo kraljevega rojstnega dne priredi tukajšnji Sokol v nedeljo na vrtu br. Mahoriča telovadni nastop, združen z veliko ljudsko veselico. Prireditev ima Sokol v lastni režiji. Ker je čisti dobiček namenjen za sokolski dom, ki bo v nekaj dneh pod streho, pričakuje Sokol tako od domačinov, kot od gostov vsestranske podpore in uvidevnosti. Zdravo!

Zanimivosti

Berači v londonskem podzemlju

Tri sto let je prešlo od dne, ko je nastalo delo, ki je v naših dnevih slavno oživelo pod imenom »Beraške opere«, a v londonskem podzemlju vladajo še danes iste stroge organizacije, ki jih v omenjenem delu zastopa stari Peachum. Ne gre samo za zveze zločincev, ki so v stoletnem boju s Scotland Yardom, še mogočnejša in roki pravice še bolj nedosegljiva je

organizacija londonskih beračev,

prav za prav organizacija malih krošnjarjev in pocestnih umetnikov, kajti na Angleškem je beračenje, kakor znano, uradno prepovedano in ga je treba vezati vedno s kakršnimkoli poklicem ali predvajanjem.

Gorje predrznežu, ki se postavi brez dovoljenja beraškega glavnega stana v Whitechapelu ob kakšen londonski cestni vogal in prične prodajati vžigalice ali risati po cestnem tlaku vsakovrstne podobe. Naslednji dan se bo znašel gotovo v kakšni bolnišnici, neznane roke ga bodo preteple, da bo moder in zelen. Gorje tudi cestnemu pevcu, ki mu je bilo določeno mesto v Picadillyju, pa si dovoli zapeti samo eno cesto dalje, ob Leicester Squaru. Skrivna roka mu bo priskrbela nekaj tednov neprostovoljnega bivanja v kakšni vlažni luknji ob Temzi. Še večje gorje pa beraču, ki bi glavni stan opeharil za 10 odstotkov svojega »d o h o d k a.« Whitechapel ve za vsak penny tega dohodka in takšne utaje se kaznujejo z večno izključitvijo iz beraške zveze.

Nadziralna organizacija te pozemeljske oblasti šteje samo v Londonu, kakor vedo povedati zanesljivi ljudje, nad 3000 oseb. Te nadzorujejo kot nedolžni mimoidoči

80.000 do 100.000 londonskih beračev.

Glavni stan dobiva vsak dan najmanj 1000 funtov šterlingov davka, pri čemer je upoštevati, da ima še iz preteklih desetletij ogromno imetje.

Člani beraške zveze si volijo vsako leto svoje predsednike in funkcionarje. Oblasti še nikoli ni uspelo, da bi odkrila kraj, čas in potek volitev. Berači svojih tajnosti pač ne izdajajo, kajti če bi se to zgodilo, bi izdajalec ne preživel dne svojega dejanja.

Kako prevejano postopa zveza pogostoma, je razvidno iz dveh primerov:

Londonsko gledališko četrt preplavlja ob poznih popoldanskih urah redno cela **armad prav čedno oblečenih prodajalcev cvetlic.**

Odličnim obiskovalcem gledališč ponujajo v nakup orhideje in kamelije. Njihove cene so iste, namreč zelo visoke, toda gospod, ki obiskuje s svojo obožavanko gledališče, se vendar ne bo s prodajalcem cvetlic na cesti prepiral za ceno! Dama se bo že naslednji dan čudila, da orhideja, ki je veljala pol funta šterlinga, vene. Ne more vedeti, da ji je kavalir kupil samo odmeček z velikega cvetličnega trga v Covent-Gardenu, odmeček, ki ga je beraški čeh po nekem tajnem postopku začasno osvežil, a ki pozneje tem hitreje ovene.

Še učinkoviteje nastopajo »rudarji iz Walesa.« To niti niso rudarji, niti niso Walesa kdaj videli. Postavljajo pa se v skupinah po štiri, pet oseb v glavnih poslovnih urah pred najodličnejše trgovine in pojejo z isto tako glasnim kakor grdim glasom tako dolgo, da priteče prestrašeni lastnik iz trgovine ter jih z nekoliko šilingi pripravi do tega, da odidejo naprej. Svoj »muzikalni« nastop pa ponovijo »rudarji« seveda takoj pred sosedno trgovino.

Tako vlada beraška organizacija z močno roko nad svojimi pripadniki. Nikomur ni dostopna, nikomur ni odgovorna. Še pred kratkim smo čitali, da je policiji končno uspelo, da je z železno roko posegla v

glavni stan skrivne londonske velesile

in potegnila iz njega nekaj tipov, ki so si na račun razdedinjevcev sreče kot njihovi funkcionarji polnili desetletja svoje žepe, ne da bi jih njih tlačani niti poznali. V javnosti so igrali vlogo bogatih in odličnih osebnosti. Da bi pa ta poseg zlomil moč beraške organizacije same na sebi, ne verjame nihče.

OGLAS ZA 590.000 DINARJEV

V nekem ameriškem listu je izšel oglas suhomesnate robe, mesnih konserv velike mesnice v Chicagu, v štirih barvah. Za oglas je plačala tvrdka 11.500 dolarjev. V tvornici je bilo izdelanih tudi mnogo dobrih jedilnih listov s kuhinjskimi recepti. Oglas vsebuje enomesečni načrt za jedila.

Spomnite se CMD!

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par, najmanjša pristojbina za te oglase je din 8.— Dražbe, preklici, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Naknadni znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu. Oziroma naj se vposlati v pismu skupaj z naročilom ali na po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

»KAVALIR«
se odlikuje po okusu in aromi. **»Kavalir«**, Gosposka 28. 8152—1

Prima
ESTRAGON-KIS
za vlaganje kumare kakor najboljše olivno in bučno olje **Specialno olje** za želodčno bolne. **»Kavalir«**, Gosposka 28 8154—1

LEPA OREHOVA JEDERCA IN MED
dobavi najceneje **Medarna Ljubljana**, Židovska ul. 6. 7710—1

ŠOLSKE
torbice in nahrbtnike v veliki izbiri priporoča **Kravos**, Aleksandrova 13. 7933—1

NOGAVICE — PLETENINE
volno za strojna in ročna dela, konjske koce, posteljne odeje, platno - perilo, blago za ženske obleke itd. dobite ugodno v novi trgovini in pletilnici »MARA«, Koroška cesta 26. 7888—1

SPALNICE IN KUHINJE
solidna izdelava, naročite naj ceneje pri J. Pečnik, Koroška c. 39, mizarstvo. 8263—1

VINSKO TRGATEV
z domačo zabavo priredi ter se priporoča za obilen obisk. Postržin, Pobrežje. 8265—1

V nedeljo
VELIKA GOZDNA VESELICA
v Stražunu na Pobrežju. Priredi glas. društvo Hutter. Za dobro pijačo in jestvine pa skrbi Debelak Minka. 8266—1

Prodam

RADIOAPARAT
»Schaub 40«, najnovejše konstrukcije, zaradi selitve za polovično ceno. Jurič, Melje, Kraljeviča Marka 13. 8168—4

Prodam kompletno
POSTELJO IN OMARO
Vrtna ul. 11-III, desno. 8236—4

PRODAM PSIHO
in damsko pupo. Vpraša se Mlinska 11, pri Krapša. 8240—4

ŠIVALNI STROJ DÜRKOP
se poceni proda. Sodna 16, Pauko. 8241—4

POHIŠTVO
za dve sobi poceni naprodaj. Naslov v upravi. 8249—4

NA PRODAJ
nova moderna spalnica 2200 din in kuhinja. Spalnice dobite od 1790 din. Mizarstvo, Miklošičeva 6. 8256—4

Lep
RADIO-APARAT
»Orion« prodam za polovično ceno. Ponudbe upravi »Večernika« Celje, pod »Radio«. 8258—4

MOTORNO KOLO
NSU 350 šport prodam. Jerin, Kneza Koclja 20. 8267—4

LOVSKI PES
na prodaj. Naslov v upravi. 8269—4

Stanovanje

Odda se lepo
TRISOBNO STANOVANJE
s pritiklinami, Maistrova ulica 14, vprašati pri Fekonja. 8238—5

SOBA IN KUHINJA
se odda. Pobrežje pri Mariboru, Delavska 10. 8243—5

Zelo lepa
SOBA IN KUHINJA
se odda. Tezno, Ptuiska 33. 8247—5

SONČNO STANOVANJE
trisobno, brez kopalnice se odda mirni in stalni stranki. Cverlin, Gosposka 32. 8251—5

ENO IN DVOSOBNO STANOVANJE
s pritiklinami se odda. Aleksandrova 45, Studenci. 8264—5

Sobo odda

SOBICA
za dijaka ali dijakinjo s celo oskrbo, pomoč pri učenju. — Naslov v upravi. 8201—7

PROFESORSKA DRUŽINA
sprejme dva dijaka v dobro oskrbo. Naslov v upravi. 8235—7

DIJAK
nižješolec se sprejme v dobro oskrbo. Glasovir na razpolago. Frankopanova 14-I, vrata 6. 8245—7

DVA DIJAKA
sprejmem na stanovanje s celo oskrbo. Ob bregu 16-I. 8250—7

PRAZNA SOBA
v Tomšičevem drevoredu se odda 1 osebi. Cverlin, Gosposka 32. 8252—7

PRAZNA SVETLA SOBA
se odda Slovenska ul. 20. Vprašati v trgovini. 8253—7

OPREMLJENA ALI PRAZNA SOBA
se odda od 1. sept Dravska ul. 8-I. 8255—7

PRAZNA SOBA
se odda Ob železnici 4-I. 8259—7

GOSPODIČNA
se sprejme na stanovanje in hrano. Ob železnici 4-I. 8260—7

Stanovanje išče

Lepo sončno
ENO ALI DVOSOBNO STANOVANJE
v mestu iščeta zakonca brez otrok za 1. oktober. Ponudbe pod »Točen plačnik« na upravo lista. 8254—6

Službo dobi

PRIDNA SLUŽKINJA
z dežele dobi stalno službo. Nastop takoj. Vprašati gostilna Sever, Tezno. 8239—9

BRIVSKI POMOČNIK
event. za pomaganje se sprejme v Mlinski 8. 8257—9

Službo išče

GOSPODIČNA
zmožna slovenske, nemške, srbohrvatske korespondence, stenografije, strojepisja in vseh pisarniških del s 16 mesečno prakso, išče zaposlitve v kakršni koli pisarni tudi v okolici Maribora. Ponudbe na upravo lista pod »Dobra korespondentka«. 8237—10

ZAČETNICA
išče službo ali postrežbo. Frankopanova 10. 8246—10

Iščemo izurjeno prodajalko
za knjigarno in papirnico za časa šolske sezije. Naslov v upravi.

Vse za šolo
kupite najbolje in najceneje v knjigarni in papirnici
„TISKOVNE ZADRUGE"
Maribor, Aleksandrova c. 13 - Telefon 25-45

Izdaja in urejuje ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. — Oglasi po ceniku. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ulica 6. — Telefon uredništva štev. 25-67 in uprave štev. 28-67. — Poštni čekovni račun štev. 11. 409.